

prostoru, elektronizace společnosti a také pozitivním duchem odborného setkávání. Příspěvky z konference jsou (po akceptaci v recenzním řízení) publikovány v časopise Masaryk University Journal of Law and Technology.

V energetice existuje přísný dohled, ale chybí ochrana spotřebitele

Libor Kyncl

„Přirozené monopoly musejí být cenově regulovány, ale tato regulace sama o sobě nemůže nikdy nahradit ochranu spotřebitele v energetice,“ uvedl Antonín Panák z Energetického regulačního úřadu na sympoziu Právo a energetická bezpečnost pořádaném v rámci projektu OPVK Právo a technologie. Toto symposium 4. listopadu 2011 společně organizovaly Česká společnost pro evropské a srovnávací právo, Ústav práva a technologií Právnické fakulty Masarykovy univerzity a Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity.

Energetika jako infrastrukturní základ státu je podle počtu účastníků, množství dotazů z publika i podle zájmu jednotlivých diskutujících stěžejní oblastí zájmu. Předmět Energetické právo, který byl na Právnické fakultě Masarykovy univerzity pilotně vyučován v semestru jaro 2011, studentí uvítali jako atraktivní novinku.

Symposium, které muselo být díky neočekávanému zájmu přesunuto do auly Právnické fakulty, bylo členěno na dva diskusní panely. Dopolední diskusní panel Energetické zdroje (uhlí, plyn, ropa, jádro, obnovitelné zdroje) moderoval Filip Černocho (Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity) a účastnili se jej Filip Dienstbier (Univerzita Palackého v Olomouci a Legislativní rada vlády), Pavel Kotásek (MND a.s.), Daniel Křetínský (ENERGETICKÝ A PRŮMYSLOVÝ HOLDING a.s.), Martin Nedělka (AK Schönherr) a Radek Škoda (České vysoké učení technické v Praze). Členové prvního panelu, který byl v gesci Mezinárodního politologického ústavu Masarykovy univerzity, se na energetiku, jednotlivé energetické zdroje, jejich specifika a způsoby užití ve společnosti dávali zejména z pohledu technického a ekonomicko-politického. Z právní úpravy byly diskutovány zejména nedávné změny energetických koncepcí států Evropské unie, které vedly k tzv. unbundlingu vysvětlenému níže, a k liberalizaci trhů s elektrinou a dalšími komoditami. Panelisté diskutovali energetický mix České republiky

i ostatních evropských států (energetickým mixem se rozumí souhrn všech druhů energie, které lidská společnost při svém fungování využívá). Energetický mix tvoří důležitou část koncepce dalšího rozvoje moderních demokratických států, proto je odpovědností státu formulovat koncepci získávání zdrojů na desítky let dopředu.

Panelisté shodně konstatovali, že stát nemůže u výroby elektrické energie jednostranně podporovat solární obnovitelné zdroje energie, neboť se jedná o zdroje dodávající energii pouze v některých obdobích (např. když svítí slunce), a je nutné je doplňovat dalšími záložními zdroji energie (pro období, kdy slunce nesvítí, např. tepelné elektrárny). Kolísání dodávaného množství elektrické energie lze kompenzovat skladováním energie nebo záložními zdroji energie. Skladování energie lze v současnosti uskutečnit pouze pomocí přečerpávacích vodních elektráren, které jsou z technologického principu do jisté míry ztrátové (Dlouhé Stráně). V České republice bohužel není dostatek prostoru pro stavbu nových přečerpávacích elektráren, proto se využívá tepelných

nosu, distribuce a prodeje energií spotřebitelům i nespotebitelským subjektům. Jednotlivé části energetického trhu se od sebe výrazně odlišují, přenos a distribuce jsou sektory monopolními již ze samotného principu elektrického, plynového, tepelného i jiného vedení.

Přenosem se rozumí přenášení energií všech typů na dálku, uvnitř států i mezi státy, od výrobců nebo těžařů ropy k distributorům příslušné komodity (elektriny, plynu, ropy, tepla). Distribuce přebírá energii od přenosové soustavy a vede ji až ke konkrétním odběratelům. Oba typy subjektů mají velmi přísná pravidla pro stanovování cen i pro náklady na svoje fungování. Přenos i distribuce poskytují odběratelům služby technologicky potřebné pro realizaci dodávky elektriny. Podle principu unbundlingu (tedy právního oddělení subjektů provádějících přenos, distribuci nebo dodávku elektriny) přenosová soustava ani distributori neprodávají elektrinu ani další složky energetického mixu. Nákupu energetických komodit a jejich prodeji koncovým odběratelům nebo zprostředkovatelům se na liberalizovaném trhu věnují pouze

Panelisté II. diskusního panelu Přenos, distribuce a prodej energií

elektráren, které mají poměrně rychlý náběh produkce energie. Obdobný problém se vyskytuje i v celoevropském měřítku u větrných elektráren, které navíc představují v období produkční špičky riziko pro stabilitu přenosové sítě státu produkce i okolních států.

Odpolednímu diskusnímu panelu Přenos, distribuce a prodej energií (elektrina, plyn, ropa) předsedal Radim Polčák (Ústav práva a technologií Právnické fakulty Masarykovy univerzity). Panelové diskuze se zúčastnili Marie Břežchová (Pražská energetika, a. s.), Martin Nedělka (AK Schönherr), Robert Neruda (Havel, Holásek & Partners s.r.o.) a Antonín Panák (Energetický regulační úřad). Druhý panel v gesci Ústavu práva a technologií byl zaměřen na právní úpravu pře-

obchodníci (dodavatelé energetických komodit), kteří jsou často mateřskými společnostmi distributorů.

Na sympoziu se podrobně diskutovalo, zda je z hlediska zájmů států lepší, když stát vlastní subjekty působící v energetice nebo když jsou tyto subjekty ve vlastnictví soukromých vlastníků a stát pouze disponuje efektivními nástroji, jak ovlivňovat provoz a rozvoj energetické infrastruktury tohoto subjektu. V České republice stát vlastní například společnost ČEPS, a.s. provozující přenosovou soustavu elektrické energie, zatímco přepravní soustava plynová je již v soukromém vlastnictví. Marie Břežchová na sympoziu upozornila, že v Kanadě a v USA stát zdařile reguluje celou oblast energetiky a zároveň mnohá energetická zaří-

zení sám vlastní. Subjekty podnikající v oblasti energetiky mají v kanadském právu a v právu Spojených států amerických mnohem větší možnosti ve věcech regulace vyjednávat s regulátorem, což by tyto subjekty v ČR uvítaly.

Stěžejním tématem druhého panelu bylo postavení národních regulačních orgánů na úseku energetiky a jejich vztah k Evropské komisi, s níž komunikují prostřednictvím Evropské agentury energetických regulátorů (dále též ACER). Při diskuzi o nezávislosti Energetického regulačního úřadu na ostatních orgánech státu se panelisté shodli na potřebě této nezávislosti ve formě právní i faktické.

V souvislosti s dohledem na úseku energetiky bylo diskutováno také nové nařízení REMIT (nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1227/2011 ze dne 25. října 2011 o integritě a transparentnosti velkoobchodního trhu s energií), které bylo až po konání symposia publikováno 8. prosince 2011. Toto nařízení nabývá účinnosti 28. prosince 2011 a zavádí do energetiky regulaci obdobnou regulaci na kapitálovém trhu směřovanou především proti zneužívání vnitřních informací, stanovující povinnost hlášení transakcí obchodníkům a rozšiřující pravomoc agentury ACER. Nová evropská právní úprava představuje výzvu do budoucna, s níž se bude muset tuzemský právní řád vypořádat.

ODR v novém světle

Tomáš Hülle

Ve světě existuje několik různých platforem, kde se připravují mezinárodní smlouvy dotýkající se podnikání, lidských práv nebo třeba duševního vlastnictví. Jedním z těchto míst je i UNCITRAL, tj. Komise pro mezinárodní obchod Spojených národů. Ústav právo a technologií se během posledního roku zúčastnil tří ze zasedání, aby spolupracoval na vytváření pravidel pro elektronické řešení sporů a identifikaci na internetu. Podílel se tak nejenom na práci III. pracovní skupiny, ale i IV. pracovní skupiny věnující se problematice eCommerce.

Hlavním cílem celého projektu III. pracovní skupiny je vytvoření pravidel, za pomoci kterých bude mít každý na světě svůj vlastní soukromý soud v podobě mobilního telefonu nebo tabletu s připojením k internetu. Jinými slovy vytvoření zřejmě několika soudů, které by byly schopné rozhodovat spory pocházející prakticky z jakéhokoli místa na planetě. Mělo by se ale jednat o typově podobné

spory, kdy soudci budou mít možnost spory odmítat za situace, kdy bude předmětem složitější nárok. Celý systém by měl fungovat ve třech krocích – asistovaném vyjednávání, mediaci a rozhodčím řízení.

Systém by tak měl vyřešit jeden z obrovských problémů současnosti v podobě neřešitelnosti sporů založených na přeshraničních elektronických obchodech o malé hodnotě. Jedná se typicky o transakce, kdy si spotřebitelé kupují například nové CD nebo knihu. Taková transakce má většinou hodnotu pouhých několika dolarů a je tak neřešitelná pomocí klasického soudního nebo rozhodčího řízení. Cena sporu by totiž několikanásobně převýšila hodnotu jeho předmětu. To by ale bylo nesmírně drahé i pro prodejce, který by si musel za určitých situací hradit náklady na právní zastoupení. Právě z těchto důvodů má zájem o projekt nejenom řada států, ale současně i spotřebitelské organizace a obrovské mezinárodní korporace mající největší část byznysu v přeshraničním obchodování zejména vůči spotřebitelům.

Projekt ale není omezen pouze na spotřebitelské spory, ale měl by vytvořit platformu a hlavně základní pravidla i pro spory mezi podnikateli. I to je ale jednou z komplikací, jelikož ochrana pro smlouvy mezi podnikateli a spotřebiteli se významně liší. Jedním z hlavních úkolů celého projektu bude navrzení takového systému, který nebude porušovat současně spotřebitelské právo, ale bude i dostatečně rychlý a levný. Cena a rychlost patří mezi hlavní z důvodů, proč kupříkladu eBay před několika lety vytvořila vlastní ODR systém, pomocí kterého ročně vyřeší i více než 60 milionů sporů. UNCITRAL, ale stejně tak i třeba Evropská komise nebo spotřebitelské organizace mají velký zájem na vytvoření nového systému pro řešení podobných situací. Ten by měl spočívat nejspíše v kombinaci rozhodčího řízení pro doménové spory a soukromých ODR systémů eBay nebo zavedených v Koreji či Nizozemí.

V souvislosti s vytvořením celého systému vznikají další významné otázky. Lze zmínit například arbitrážní některých typů sporů. Některé ze států, nejspíše brzy včetně České republiky v důsledku novely zákona o rozhodčím řízení, totiž zakazují řešit kupříkladu spotřebitelské spory pomocí rozhodčího řízení. I kdyby byl však nakonec zvolen model obsahující rozhodčí řízení, tak dalším problémem může být samotné vynucení výsledku řízení. Na rozdíl od kupříkladu doménových sporů zde totiž neexistuje autorita schopná jej rychle zajistit. Zvažuje se tedy několik

alternativ od zapojení platebních systémů jako PayPal až po například vymáhání pomocí New Yorkské úmluvy jako rozhodčích nálezů.

Potenciálních problémů je ale mnoho a některé mohou působit i poměrně absurdně. Jedním z nich je například vyřešení možnosti, zda-li budou moci systému využívat výlučně kupující nebo i prodávající. Někteří z odborníků již vyjádřili své obavy, aby se ze systému nestala dokonalá pomůcka pro vymáhání dluhů. Zejména při zapojení platebních systémů by se totiž mohlo jednat svou rychlostí o naprosto optimální prostředek pro nahrazení celého soudního a exekučního systému. Během několika dnů by od neplatičů měly korporace vymožené své prostředky. Podobné alternativy ale nejsou autory rozhodně zamýšleny.

Ústav se v současnosti podílí zejména na zasedáních skupiny UNCITRAL, kde spolupracuje společně se zástupci všech dotčených států a přízvanými odborníky. Výsledek celého projektu by se neměl projevit pouze na mezinárodní úrovni, ale české Ministerstvo průmyslu a obchodu již nyní uvažuje o zavedení ODR systémů i v Česku. Podrobnosti plánuje zveřejnit v následujících týdnech.

Třetí kolokvium práva informačních a komunikačních technologií

Matěj Myška

Göttingenská univerzita Georga Augusta již potřetí hostila setkání mladých výzkumníků v oblasti práva informačních a komunikačních technologií. Tradiční přednáškový sál v Dolnosaské státní a univerzitní knihovně dne 14. listopadu 2011 přivítal akademiky z Rakouska, Německa, Holandska, České republiky, Maďarska a Itálie. Tematicky byl letošní ročník poměrně široce rozkročený. Do centra pozornosti se tak dostaly otázky autorského práva online, ochrana osobních údajů, ale i právní informatika.¹

Dopolední sekce byla určena příspěvkům zabývajícím se problémy zejména z oblasti práva soukromého. **Roman Heidinger a Clemens Appl** se ve svém společném příspěvku zaměřili na aktuální vývoj v oblasti odpovědnosti poskytovatelů služeb informační společnost za porušení práv třetích stran ze strany uživatelů. **Jaromír Šavelka**

1 Kompletní program lze nalézt online na: <http://www.uni-goettingen.de/en/the-3rd-goettingen-colloquium-on-ipict-law/305727.html>